

Agencija
za investicije
Crne Gore

Crna Gora, više od investicije

Broj: _____

____.07.2023.godine

Informacija o stanju Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore na 17.07.2023.godine (finansijski aspekt)

Uvod

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 22. novembra 2018. godine, usvojila Odluku o kriterijumima, načinu postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore (Sl.list 79/18). Navedenom odlukom bilo je predviđeno je da se ista primjenjuje od 1. januara 2019. do 31. decembra 2021. godine.

Na sjednici od 30. decembra 2021. godine, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore („Sl.list CG“, br. 143/21) (Prilog 1), čime je produžila trajanje Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore za dodatnih 12 mjeseci. Shodno navedenom, 31. decembra 2022. godine okončana je primjena odnosno sprovođenje navedenog Programa.

Kako je definisano članom 3 Odluke, za sprovođenje posebnog programa nadležna je Agencija za investicije Crne Gore.

Osnovni cilj predmetnog Programa je privlačenje stranih investicija koje će intenzivirati razvojne projekte u sektoru turizma, poljoprivrede i prerađivačke industrije, na cjelokupnom području Crne Gore, kao i intenzivniji razvoj manje razvijenih jedinica lokalne samouprave. Kako je definisano navedenom Odlukom, po osnovu posebnog programa predviđeno je donošenje rješenja o prijemu u crnogorsko državljanstvo za najviše 2.000 zahtjeva. Agenciji je tokom trajanja programa odnosno, zaključno sa 30.12.2022. godine, predato ukupno 1113 zahtjeva za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom, odnosno aplikacija.

Na sjednici Savijeta Agencije za investicije Crne Gore održanoj 12.07.2023.godine, donesen je zaključak da se izvijesti Vlada Crne Gore kratkom informacijom o stanju programa sa aspekta finansijskog uticaja samog programa. Na samoj sjednici Savijeta je prisustvovao i Ministar finansija.

Trenutno stanje aplikacija sa presjekom na 17.07.2023.godine, a koje se nalaze u obradi je sledeće: na dopuni kod agenata za posredovanje nalazi se 45 aplikacija, 114 aplikacija se nalazi kod agenata za ocjenu međunarodne podobnosti, u Kabinetu Predsjednika Vlade nalazi se 10 aplikacija, 340 predmeta se nalazi u obradi kod Ministarstva unutrašnjih poslova, 23 se čeka na prenos sredstava aplikantata sa ESCOW računa, 12 aplikacija je na provjeri uplata kod eksternog revizora.

Stanje na 17.07.2023.godine

U cilju cjelokupnog sagledavanja finansijske situacije cijelog programa predočit ćemo uporedne podatke od momenta prestanka programa do momenta poslednjeg presjeka 17.07.2023.godine.

- Stanje na 31.12.2022.godine

Kada je riječ o finansijskoj strukturi generisanoj tokom implementacije posebnog programa, do 30.12.2022. godine u svrhu troškova postupka na uplatni račun nadležnog organa izvršena je uplatu sredstava u iznosu od **41.884.850,00 €**.

U svrhu razvoja manje razvijenih jedinica lokalne samouprave, za namjenu iz člana 18 Zakona o regionalnom razvoju na ESCROW račun položeno je ukupno **72.400.000,00 €**, dok je na poseban račun nadležnog organa uplaćeno **32.999.849,80 €**.

Za potrebe ulaganja u jedan od razvojnih projekata u primorskom regionu Crne Gore i za potrebe ulaganja u jedan od razvojnih projekata u sjevernom ili središnjem regionu Crne Gore, na ESCROW račun je položeno **212.884.434,10 €** (turizam i poljoprivreda), dok je ukupan iznos koji je u ovu svrhu uplaćen investitorima **80.215.925,60 €**.

U svrhu donacije za razvoj inovacione politike Crne Gore na ESCROW račun za dati period položeno je ukupno **40.700.000,00 €**.

- Stanje na 17.07.2023.godine

Kada je riječ o finansijskoj strukturi realizovanoj tokom implementacije posebnog programa, do **17.07.2023.** godine u svrhu troškova postupka na uplatni račun nadležnog organa izvršena je uplatu sredstava u iznosu od **43.505.000,00 €**.

U svrhu razvoja manje razvijenih jedinica lokalne samouprave, za namjenu iz člana 18 Zakona o regionalnom razvoju na ESCROW račun položeno je ukupno **53.300.000,00 €**, dok je na poseban račun nadležnog organa uplaćeno **41.800.000,01 €**.

U svrhu donacije za razvoj inovacione politike Crne Gore na ESCROW račun položeno je ukupno **37.400.000,00 €**

Za potrebe ulaganja u jedan od razvojnih projekata u primorskom regionu Crne Gore i za potrebe ulaganja u jedan od razvojnih projekata u sjevernom ili središnjem regionu Crne Gore, na ESCROW račun je položeno **156.156.293,08 €** (turizam i poljoprivreda), dok je ukupan iznos koji je u ovu svrhu uplaćen investitorima **120.215.812,01 €**

- *Uporedno stanje 31.12.2022. - 17.07.2023.godine*

U analizi ovog perioda želimo da skrenemo pažnju na finansijske efekte koje proizilaze tokom procesa apliciranja. Tokom postupka apliciranja dolazi do obustavljanja procesa kod aplikanata što se odražava na finansijske efekte samog procesa. Obustavljanje procesa apliciranja može nastati iz tri osnovna razloga:

- *odbijanjem* zbog negativnog mišljenja agenata za ocjenu međunarodne podobnosti,
- *odbijanjem* kada agent nije poštovao rokove date za dostavljanje nedostajuće dokumentacije propisane Odlukom i
- *odustajanjem* aplikanta.

U sva tri slučaja dolazi do povlačenja sredstava aplikanata i odliva sredstava na ESCOW računa.

Pri ovoj analizi potrebno je najviše obratiti pažnju na slučajeve nastale zbog odustajanja aplikanata, jer su najčešće prouzrokovani dužinom procesa obrade aplikacija. U ovom slučaju nastaju direktni finansijski efekti povlačenjem sredstava aplikanata sa ESCOW računa namjenjenih za Donacije za manje razvijena područja i Donacije za razvoj inovacione politike, kao i indirektni povlačenjem sredstava aplikanata sa ESCOW računa namjenjenih za ulaganje u projekte. U datom periodu došlo je do odustajanja 10 aplikanata što je rezultiralo značajnim umanjnjem prihoda, kako za budžet, tako i za ugalaganja u same projekte.

Ostala dva slučaja: *odbijanjem* zbog negativnog mišljenja agenata za ocjenu međunarodne podobnosti i *odbijanjem* kada agent nije poštovao rokove date za dostavljanje nedostajuće dokumentacije propisane Odlukom, su dio standardnog procesa definisanih Odlukom o kriterijumima, načinu postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore.

U procesu apliciranja na dopuni kod agenata za posredovanje nalazi se 45 aplikacija, 114 aplikacija se nalazi kod agenata za ocjenu međunarodne podobnosti, u Kabinetu Predsjednika Vlade nalazi se 10 aplikacija, 340 predmeta se nalazi u obradi kod Ministarstva unutrašnjih poslova, 23 se čeka na prenos sredstava aplikanata sa ESCOW računa, 12 aplikacija je na provjeri uplata kod eksternog revizora. Zbog usporenosti u obradi aplikacija u određenim dijelovima procesa, trebalo bi uložiti dodatni napor za brže i efikasnije obrade ovih aplikacija. Uočeno je da se od početka jula 2023.godine ulažu značajniji napor u Ministarstvu unutrašnjih poslova sa ciljem efikasnije obrade aplikacija. Treba naglasiti da u Agenciji za investicije Crne Gore nema ni jedne aplikacije u obradi na čekanju.

Donacije za manje razvijena područja

Agent za posredovanje	Položeno na ESCROW	Uplaćeno Agenciji (poseban račun)
Stanje 31.12.2022.godine	72.400.000,00 €	32.999.849,80 €
Stanje 17.07.2023.godine	53.300.000,00 €	41.800.000,01 €

Povlačenje sredstava aplikacija u iznosu od 10.299.849,79 € namjenjenih za Donacije manje razvijenih područja, nastalo je iz tri osnovna razloga: odbijanjem zbog negativnog mišljenja agenata za ocjenu međunarodne podobnosti, odbijanjem kada agent nije poštovao rokove date za dostavljanje nedostajuće dokumentacije propisane Odlukom i odustajanjem aplikanta.

Iznosi koji su nastali zbog odustajanja 10 aplikacija (najčešće prouzrokovani dužinom procesa) iznose 1.000.000,00 €.

Donacije za razvoj inovacione politike

Agent za posredovanje*	Položeno na ESCROW	Uplaćeno Agenciji (poseban račun)
Stanje 31.12.2022.godine	40.700.000,00 €	0,00 €
Stanje 17.07.2023.godine	37.400.000,00 €	0,00 €

Povlačenje sredstava aplikacija u iznosu od 3.300.000,00 €, nastalo je iz tri osnovna razloga: odbijanjem zbog negativnog mišljenja agenata za ocjenu međunarodne podobnosti, odbijanjem kada agent nije poštovao rokove date za dostavljanje nedostajuće dokumentacije propisane Odlukom i odustajanjem aplikanta.

Iznosi koji su nastali zbog odustajanja aplikacija (najčešće prouzrokovani dužinom procesa) iznose 600.000,00 €.

Prihodi od taksi

Agent za posredovanje	Primljeno aplikacija	Uplaćeno Agenciji (trezor)
Stanje 31.12.2022.godine	1113	43.505.000,00 €
Stanje 17.07.2023.godine	1113	43.505.000,00 €

Prihodi od taksi za obradu aplikacija, nisu se mogli mijenjati, jer su svi aplikanti bili u obavezi da uplate cijeli iznos na početku samog procesa i taj iznos se nije mogao povratiti u bilo kojem od gore navedena tri slučaja.

Ulaganja u projekte

Projekti u poljoprivredi i prerađivačkoj industriji

Agent za posredovanje	Položeno na ESCROW	Uplaćeno investitoru
Stanje 31.12.2022.godine	1.000.000,00 €	0,00 €
Stanje 17.07.2023.godine	750.000,00 €	0,00 €

Projekti u turizmu

Agent za posredovanje	Položeno na ESCROW	Uplaćeno investitoru
Stanje 31.12.2022.godine	211.884.434,10 €	80.215.925,60 €
Stanje 17.07.2023.godine	156.156.293,08 €	120.215.812,01 €

Povlačenje sredstava aplikata sa ESCROW racuna u iznosu od 250.000,00 € namjenjenih ulaganju u projekte poljoprivrede i prerađivačke industrije i 15.728.254,61 € namjenjenih ulaganju u projekte u turizmu, nastalo je iz tri osnovna razloga: odbijanjem zbog negativnog mišljenja agenata za ocjenu međunarodne podobnosti, odbijanjem kada agent nije poštovao rokove date za dostavljanje nedostajuće dokumentacije propisane Odlukom i odustajanjem aplikanta.

Iznosi koji su nastali zbog odustajanja 10 aplikata (najčešće prouzrokovani dužinom procesa) iznose 2.900.000,00 €.

Rezime

Uočenom analizom, može se zaključiti da je Program ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore donio značajne finansijske benefite za Crnu Goru. Usporenost obrade aplikacija donijela je određeno umanje samog finansijskog efekta, prije svega imajući u vidu da veliki iznos sredstava stoji na ESCROW računima namjenjenih za Donacije za manje razvijena područja i Donacije za razvoj inovacione politike (90.700.000,00 €) koje imaju direktan uticaj na Budžet Crne Gore. Takođe na ESCROW računima namjenjenih za ulaganje u projekte se nalazi 156.156.293,08 € (za projekte u turizmu) i 750.000,00 € (za projekte u poljoprivredi i prerađivačkoj industriji) čijim bi se ulaganjem ostvarili značajni indirektni efekti na crnogorsku privredu. Usporenost obrade aplikacija donijela je odustajanje aplikata od samog procesa, što je rezultiralo umanje finansijskog efekta u trenutno procijenjenom iznosu od 1.000.000,00 € za Donacije za manje razvijena područja i 600.000,00 € za Donacije za razvoj inovacione politike, te 2.900.000,00 € sredstava predviđenih za ulaganje investiranjem u razvojne projekte.

Uočeno je da u trenutnom procesu na dopuni kod agenata za posredovanje nalazi se 45 aplikacija, 114 aplikacija se nalazi kod agenata za ocjenu međunarodne podobnosti, u Kabinetu Predsjednika Vlade nalazi se 10 aplikacija, 340 predmeta se nalazi u obradi kod Ministarstva unutrašnjih poslova, 23 se čeka na prenos sredstava aplikacija sa ESCOW računa, 12 aplikacija je na provijeri uplata kod eksternog revizora.

Smatramo da, u koliko se ne preduzmu značajniji koraci u cilju ubrzanja obrade podataka, možemo da očekujemo progresivan rast odustajanja aplikacija i povlačenje značajnog iznosa njihovih sredstava sa ESCOW računa, te umanjenje finansijskog efekta samog programa. Imajući u vidu veliki finansijski efekat koji ovaj program može da ostvari na cijelokupnu privredu Crne Gore, potrebno je obratiti posebnu pažnju na realizaciju ovog programa u svakom dijelu procesa. Ulaganjem maksimalnog napora svih činilaca procesa omogućit će se ostvarivanje potpunih finansijskih benefita ovog programa za privredu.

Prilog 4

Pregled obrađenih aplikacija po fazama procesa za period:

Datum **31.12.2022.god**

Agencija posrednik	Prilijen aplikacija	MIA/obrada		Kodirano	Izob/IZO	Deno/IZO	Opisno/obradeno	Odbijeno
		44	219					
Ukupno	1113	248	219	169	45	41	245	102
		292		388	86			
01.01.2022.god.								
	703	327	49	107	14	9	115	33
		376		156	23			
01.01.2022.god. do 31.12.2022.god.								
	489	494	324	193	162	130	130	69

Prilog 5

Pregled obrađenih aplikacija po fazama procesa za period:

Datum 15. mart 2023.god

Aventura poslovne jedinice	Primiteno aplikacija	MIA obrade		Kod DD	Kod EV/MUP		Prisposredstava		Uplateno / Obdientno
		Na dopim	90		234	94	41	245	
Ukupno	1113	131	155	90	234	94	41	245	123
		286		324		135			
15. mart 2023.god									
	1113	248	44	219	169	45	41	245	102
		292		388		86			
Obdientno do 15. mart 2023.god									
		117	6	135	49	0	0	0	21

Analiza efikasnosti obrade aplikacija po fazama procesa za period:

Datum 30. jun 2023.god

Agent za posredovanje	Prilazna (uklj.)	Mikrobita		Nodopinj	Kodovi (MUP)		Prema statusu	Kategorija	Uplaćeno / Dobrano	Odobreno
		0	1		2	3				
Apex Capital Partners* doo Podgorica	287	0	4	36	65	1	27	101	53	
Henley & Partners Government Services* LTD Jersey	531	0	27	52	216	2	20	152	62	
Arton Group* GmbH Austrija	295	0	28	30	74	0	24	94	45	
Ukupno	1113	0	59	118	355	3	71	347	160	

Agent za posredovanje	Prilazna (uklj.)	Mikrobita		Nodopinj	Kodovi (MUP)		Prema statusu	Kategorija	Uplaćeno / Dobrano	Odobreno
		0	1		2	3				
15-mart-2023.god	1113	131	155	90	234	135	0	245	123	
Ukupno	1113	286	324	135	135	135	0	245	123	

Obradeno od 10.11.2022 do 31.12.2022.god	489	494	324	193	162	130	130	130	69
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----

Obradeno od 1.1.2023 do 15. marta 2023.god	117	6	135	49	0	0	0	0	21
--	-----	---	-----	----	---	---	---	---	----

Obradeno od 15.03.2023 do 30.06.2023.god	131	227	199	41	173	102	102	102	37
--	-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----	----

Odnosi obrade od 01.01.2022 do 31.12.2022.god u odnosu 15.03.2023 do 30.06.2023.god

	MIA obrada	Nadopolni	Kod(DD-a)	Kod(PV/MUP)	Prenos sredstva	Kod Revizora	Uplateno /Odobreno	Odobreno
Obrađeno od 15.03.2023 do 30.06.2023.god	131	227	199	41	173	102	102	37
Obrađeno od 01.01.2022 do 31.12.2022.god	398	485	326	202	197	196	196	82
Procent obrade od 01.01.2022 do 31.12.2022.god u odnosu 15.03.2023 do 30.06.2023.god (%)	107%	184%	246%	85%	427%	314%	314%	214%
Povećanje broja obrađenih aplikacija u periodu od 01.01.2022 do 31.12.2022.god u odnosu 15.03.2023 do 30.06.2023.god	35	414	472	-29	530	278	278	79

Odnosi obrade od 01.01.2023 do 15.03.2023. u odnosu 15.03.2023 do 30.06.2023.god

	MIA obrada	Nadopolni	Kod(DD-a)	Kod(PV/MUP)	Prenos sredstva	Kod Revizora	Uplateno /Odobreno	Odobreno
Obrađeno od 15.03.2023 do 30.06.2023.god	131	227	199	41	173	102	102	37
Obrađeno od 01.01.2023 do 15.03.2023.god	117	6	135	49	0	0	0	21
Procent obrade od 01.01.2023 do 15.03.2023. u odnosu 15.03.2023 do 30.06.2023.god (%)	112%	3783%	147%	84%	#N/A	#N/A	#N/A	176%
Povećanje broja obrađenih aplikacija u periodu od 01.01.2023 do 15.03.2023. u odnosu 15.03.2023 do 30.06.2023.god	14	221	64	-8	173	102	102	16